

ד. שחט לה חגב; ר' יהודה מחייב וחכמים פוטרים. מחלוקתם האם להשוות שחיטת חגב לשחיטת בהמה וכעין פנים הוא, או שמא אין זו שחיטה כלל. לדברי רב שחייב בשבירת מקל, ודאי חייב בשחיטת חגב. מדובר בע"ז שעבודתה בחגב בענין אחר שלא בשחיטה. אבל אם אין דרכה בחגב כל עיקר – פטור לכולי עלמא (תוס'). ויש חולקים. היתה דרך עבודתה בשחיטת חגב – חייב לדברי הכל.

ה. זבח בהמה בעלת מום לעכו"ם; מום שכשר בהקרבת בן נח בבמה לגבוה – ודאי אינו פוטר. אבל מחוסר אבר שפטול בבן נח – פטור. כן אמר רבי יוחנן.

לדעת התוס', אם עובדים אותה בבהמה – חייב עליה אף במחוסרת אבר, ולא דיבר רבי יוחנן אלא כשאין דרכה בבהמה כלל. ויש אומרים שאין חילוק בדבר, וריו"ח חולק על רב שחייב אפילו על שבירת מקל, ולדעתו אין חייבים אלא בראוי לאהל מועד. ולדעת הרמב"ם, מחוסרת אבר גרע משבירת מקל, שגזרת הכתוב הוא לפטור בה.

ו. השוחט בהמה למרקוליס – חייב (ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים אשר הם זנים אחריהם. רבי אלעזר).

דף נא

פז. האם הדברים דלהלן אסורים בהנאה?

א. מקל ששברוהו בפני עבודת כוכבים כצורת עבודה.

ב. מקל שנזרק לפניו.

ג. אבנים שנזרקו למרקוליס.

ד. מעות, כסות וכלים הנמצאים בראשו.

ה. דברים שכיוצא בהם קרבים על גבי המזבה, שנמצאו לפניו.

ו. גינה ומרחץ השייכים לעבודת כוכבים.

א. מקל ששברוהו לעכו"ם כצורת עבודה; לדברי רב שבירתו הרי היא כשחיטת בהמה, ונעשה המקל 'תקרובת' ונאסר עולמית.

ב. מקל שנזרק לפניו – לא נאסר (רב נחמן בשם רב), כיון שאינה זריקה המשתברת – אין זו תקרובת אסורה, שאינה כעין עבודת פנים. (ואע"פ שדרך עבודתה בזריקה זו והזורק חייב. כפרש"י).

ג. אבני בית מרקוליס לא נאסרו משום 'תקרובת', כיון שאין שם זריקה משתברת. אבל בזריקתן שם נהיות כעבודת כוכבים עצמה. הלכך לפי הדעה האומרת שאין עבודת כוכבים נאסרת עד שתעבד, האבן שנזרקה באחרונה אינה אסורה, שהרי לא עבדה. לא נאסרו אלא שאר אבנים, ע"י זריקת אבן נוספת, שהיא עבודת המרקוליס. ולדעת רב אשי, גם האבן האחרונה אסורה לדברי הכל, מפני שנעשית תקרובת לעצמה, והרי נעבדה.

ביטול מועיל לאבני מרקוליס כנוכח לעיל.

ד. מעות כסות וכלים הנמצאים בראש אליל; אם מונחים דרך נוי וכבוד – אסורים (לא תחמד כסף וזהב עליהם ולקחת לך). ואם אינם של נוי – מותרים.
יש אומרים [דלא כפרש"י] שאם מונחים לפני מן הקלקלין – לעולם אסורים (רמב"ם ע"ז ז, טז; מאירי בשם רבנו יונה, מובא בשעה"מ לולב דף נב ע"א).

ה. דברים שכמותם ראויים בפנים, שנמצאו מונחים לפני עבודה זרה; אם מונחים לפני מן הקלקלין (=המחיצה הפרוסה שלפניה) – לעולם אסורים משום 'תקרובת' אפילו מים ומלח שאינם לנוי. מחויץ לקלקלין; דבר של נוי כגון פרכילי ענבים ועטרות שבלים – אסור (פרש"י: ככסף וזהב אשר עליהם. תוס' ועוד: מדין תקרובת). דבר שאינו של נוי, כגון מים ומלח – מותר. ובפעור ומרקוליס אפילו חוץ לקלקלין אסור, שאין שם נוי וכבוד ולכן אין שייך שם ענין קלקלין.

ו. גינה ומרחץ שיש לעבודת כוכבים; מותר להנות מהם שלא בטובה, ואסור להנות בטובה. (רש"י כאן ורבנו חננאל פרשו 'בטובה': העלאת שכר. ולעיל פרש: החזקת טובה לכמרים. וכן פר"ת).
בטובת עובדיה ולא בטובת כומרים – ללשון אחת מותר וללשון אחרונה אסור.
היו הגינה והמרחץ שייכים לעכו"ם ולאחרים – ללשון ראשונה נהנים אפילו בטובת כומרים (והר"ן צידד שדוקא בריוח מועט). וללשון אחרונה בטובת עובדיה מותר ולא בטובת כומרים.
הרמב"ם פסק להקל, ואילו הר"ן כתב שנראה להחמיר.
קדם המרחץ לעבודת כוכבים – ע' לעיל מד.

פח. מה דינו של השוחט בחוץ קדשים שהוקדשו בשעת התר הבמות?

השוחט בחוץ בזמן איסור הבמות, קדשים שהוקדשו בשעת התר הבמות – עבר על 'עשה' (למען אשר יביאו בני ישראל את זבחייהם אשר הם זבחים... – זבחים שהתרת לך כבר) ועל 'לא תעשה' (ולא יזבחו עוד את זבחייהם), אבל אינו ענוש כרת (חקת עולם תהיה זאת להם – זאת' שהוקדשה בשעת איסור הבמות, ולא אחרת).

דפים נא – נב

פט. מאימתי נאסרים הדברים דלהלן?

א. עבודה זרה של עובד כוכבים ושל ישראל.

ב. משמשי ע"ז של עובד כוכבים ושל ישראל.

א. לדברי רבי ישמעאל, ע"ז השייכת לעובד כוכבים אינה אסורה עד שתעבד (אבד תאבדון את כל המקמות אשר עבדו שם הגוים, אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם – מקיש אלהיהם לכלים), ושל ישראל – אסורה מיד (ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה' – משעת עשייה הריהו 'תועבה').
רבי עקיבא אומר חילוף הדברים; של עכו"ם אסורה מיד (פסילי אלהיהם תשרפון באש – משפסלו נעשה אלוה), ושל ישראל אינה אסורה עד שתעבד (ושם בסתר – עד שיעשה לה דברים שבסתר).
א. הלכה כרע"ק מחברו (רמב"ם ז, ד).

ב. ישראל מומר – יש מי שכתב שדינו כגוי לענין זה (הגהת דרישה, קמה). ויש חולק (ט"ז קלט סק"א).

ג. ישראל שעשה ע"ז לגוי, נאסרה מיד שנגמרה (ע' לעיל יט: רמב"ם ז, ה). ונראה פשוט שהוא הדין כשעשאה גוי חרש שוטה וקטן, או עשאה ישראל עבורם (מנחת חינוך תכט, ז).

ב. אין הקדש והזמנה לעבודה זרה (ע' סנהדרין מז-מח), הלכך משמשי ע"ז של עובדי כוכבים אינם אסורים עד שיעבדו בהם (אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים – אם אינו ענין למקומות שאינם נאסרים, תנהו ענין לכלים. וכתוב 'אשר עבדו'). משמשי עבודת כוכבים של ישראל – ספק האם לדמותם למשמשי של עכו"ם או לע"ז של ישראל שאסורה מיד לדברי רבי ישמעאל [ולרבי עקיבא ודאי אין נאסרים עד שעת עבודה].

איבוד משמשי ע"ז – מצוה (אבד תאבדון...). לרוב מוני המצוות, הריהי כלולה במצות איבוד ע"ז עצמה. ויש מי שמנאה כמצוה לעצמה (סמ"ק מג).

דף נב

- צ. א. טומאה שיש בכלי תשמישי ע"ז – מדאורייתא היא או מדרבנן?
ב. נפגם הכלי וחזר וריתכו – האם חזר לטומאתו הישנה, אם לאו?
ג. ע"ז שביטולה – האם טומאתה פרוחה ממנה?
ד. תקרובת ע"ז שביטולה – האם נטהרה מטומאתה?
א. טומאת כלי תשמישי ע"ז – מדרבנן.

ב. כלי מתכת שנטמאו טומאה דאורייתא ונשברו וחזרו ורותכו (ע"י ריקוע בהקשה או ע"י התכה. ערשי וערוך 'רתך') – גזרו עליהם שחוזרים לטומאתם הישנה. אבל בטומאות דרבנן (כגון כלי שנטמאו במשקין טמאים. ובכלים ששייך בהם טומאה דאורייתא, לאפוקי כלי זכוכית. עתוס') – נסתפק רב המנוגא האם חוזרים לטומאתם אם לאו. ואת"ל שאינם חוזרים, שמא בטומאת עבודה זרה משום חומרתה – חוזרים. ועלה ב'תיקו'.

א. מסקנת ההלכה שבטומאה דרבנן ספק אם חזר לטומאתו אם לאו (רמב"ם כלים יב, ט ורעק"א ומעשה רקח שם). ויש אומרים שרק בטומאת ע"ז ספק, אבל בשאר טומאות דרבנן – לא חזרו לטומאתם הישנה (מאירי).

ב. יש לדייק מרש"י שרק אם חזר וריתכו לצורך עבודת כוכבים נסתפקו שמא חזרה טומאתו [אעפ"י שלא עבד בו], אבל ריתכו סתם – פקעה טומאתו, שכבר בוטל הכלי בשבירתו (מהר"ם). ויש חולקים (עתורי"ד).

ג. עבודה זרה שביטולה – בטלה טומאתה כשם שפקע איסורה. דוקא בע"ז של נכרי שמועיל בה ביטול, אך לא של ישראל (וע' ריטב"א כאן; אבי עזרי תנינא שאר אבות הטומאות ו, ז).

ד. נסתפק רבי יוחנן האם יש ביטול לתקרובת של אכלים, לטהרה מטומאתה אם לאו – שאעפ"י שאין מועיל ביטול לתקרובת להתיירה, אפשר שמועיל כלפי טומאה דרבנן. 'תיקו'.
מבואר בגמרא שבכלים אין ספק, שהואיל ויש להם טהרה במקוה ודאי מועיל גם הביטול לטהרם.
לפרש"י הכוונה לכלים המשמשים לע"ז, אבל כלים שהם 'תקרובת' – דינם כאכלים (וערמב"ן). והתוס' והראב"ד (מובא בריטב"א) חולקים וסוברים שאף כלים שהם תקרובת מועיל להם ביטול לטהרם.